

SLOVENIJA.

List 36.

V petek 4. Veljika travna

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odračtuje še $\frac{1}{2}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Sloveniam!

Samo sloge duh jedini
Budi naša obča dika,
Angea mira medju sini
Jedne majke i jezika!

Zapisnik zbora trojedne kraljevine Dalmatinske, Hervatske in Slavonske od leta 1848 veli v članku XI. št. 6.: „Da se se ostale jugoslavenske pokrajine, kao što je novoustrojena serbska, zatim doljna Štajerska, Koroška, Istrija i Gorica v bližnji savez z ovimi kraljevinama metnu.“ Dalej je odbor hervaško-slavonskega deželnega zbora napravil načrt postav zastran zadev med hervaško deželo in celim cesarstvom. Po §. 5. tega načrta trojedna kraljevina zamore po vzajemnim dogovoru tudi z drugimi bližnjimi slavjanskimi deželami avstrijskega cesarstva v ožej politiško zvezo stopiti.“

To zvedeti in slišati, so Nemci in nemški časopisi strašen hrup in krič zagnali: „Glejte! so vpili in pisarili, tam v Zagrebu se snuje in kuje strahovitna vseslavjanska država; zaviti Slavjani hočejo ali Austrijo celo poslavjaniti, ali od nje se ob svojim pripravnim času odcepiti.“

Kedar so v pretečnem letu Nemci svoje poslance v ptuji Frankobrod zbirali in poslali, da se naj s ptujimi Nemci posvetujejo in trudijo za veliko, močno, in jedino nemško državo, za nemško armado, za nemško ladjo, za nemško slavo in veličino; alj so jim Slavjani tega branili? alj so njih želje in teženje černili in grajali? Mi Slavjani — Čehi in Slovenci — smo le branili svojo naravno pravico in svobodo; smo samo tirjali, da se slavjanski narod v tisto nemško zvezo — še naverh s ptujci — ne sili; smo samo na noge skočili za svojo narodnost in svojo lastno zemljo.

To smo storili in prav smo imeli: veliko stroškov, veliko zmešnjav, veliko prekucij bi blo manj, ko bi se bil glas vselej zvestih Slavjanov poslušal! Ino sam Bog ve, kaj še pride iz nesrečnega Frankobroda za našo slavno Austrijo!

Hervato-Slavjani hočejo tudi neko zvezo napraviti; alj Nemcov v to zvezo s nobeno besedico ne vabijo; tudi nas, — svoje srodne brate — v to zvezo „s ostrim mečem“ ne silijo, ampak nas le po bratovsko kličejo, po vzajemnim dogovoru v ožej politiško zvezo stopiti. Da Nemci to željo in teženje grajajo in černijo, ni temeljito, ni ljubeznivo, ni lepo za „grossherzige und biedere Nation!“

Kar je vam, nemški brati! ljubo, je mende tudi Slavjanam drago; po čemu vi z tako gorečnostjo hrepenite, tudi nam Slavjanam saj izreči ne branite; kedar ste vi smeli kričati in vikati po najožji zvezi s Nemci, ki so s Madjari našemu celokupnemu cesarstvu prostost in grob kopali in še koplejo, mora ja vender tudi Slavjanam pripušeno biti v misel vzeti bratovsko zvezo s Hrovati, ki si s svojim blagom ino mečem, s svojo roko in kervjo našo Austrijo spasiti in obdržati narveč prizadevajo.

Slovenci! ne poslušajte tega klevetanja in ropotanja; saj smo že tega od veliko sto let navajeni! Pomislite rajši, kaj hočemo mi storiti, kako odgovoriti na mili poziv jugoslav-

janskih bratov ako bo nam dano po postavnim potu na-nj odgovoriti. Vidimo po vsi Evropi, kako tudi drugi narodi nežečci nam nikako dobra, ako ravno so pod različnimi vladarji, vse sile napenjajo v tem, da se zedinijo v večji in mogočnejši politična telesa, ter se skoz to uverstvo in ukrepó. To teženje mora služiti tudi nam za primer. To tirja od nas ljubezen in skerb za našo narodnost.

Slovenci! kje je tisti naš zaveznik? Ponošni Dunaj, bistra Sava in dereča Drava nam kaže pot proti jugo-izhodu; po tih mogočnih rekah plavajo barke, ki nosijo naše železo, naš svine, našo obertnost in naše izdelke v daljnoležeče dežele: na jugo-izhodu se razprostirajo z žitami, vinami, rudo, živino in drugim žlahtnim blagom obdarovane ravnine, gore in planine; tam se razlegajo proti milim nebu mični glasi in sladke pesmi našega jezika; tam teče v junaških žilah hrabrih bratov slavjanska kerv: narava, korist, jezik in kerv nam Slavjanam kažejo proti jugo-izhodu: tam prebivajo naši brati, naši narzvestejši zavezniki, sinovi velike matere Slave! „Jedina nas želja, poje slavni, mladi pesnik Lovre Toman, jedina namemba; jedina nas mati po zemlji ako raztresene vodi, ki v časov dozoru združiti nas hoče, združila gotovo nas bode, prižgavši nad nami celimu svetu zvezde svobode; — — — zakaj neprehajaje verti se časa kolo krog zemlje razširne; narodi vstajajo, se zbirajo, krepijo v snidu zakonske sodružbe, se bratijo v raji splošne ljubezni, se objemajo v dosegi namena človeškiga roda.“

Slovenci! sloga jači, nesloga tlači; kam smo prišli na male kose razkomadani in stergani, kaže nam dogodivšina žalostne minulosti: slabi, neznani, poptujčeni smo ptujcu robovali. Zato zdramimo se, spoznajmo namen slavjanskega — naroda čverstega trupla, javnega duha, milega serca; zahvalimo se Hervatam, da nas Slovence na Štajerskim, Koroškim, Krajnskimi, Goriškim in Primorskim niso pozabili, da se poganjajo nam vrata odpreti, de stopimo v kolo jugoslavjanskih narodov!*) Tam, kjer sonce izzagor priplava, tam, na jugo-izhodu cveti Slavjanov sreča in svoboda, tam cveti Austrije slava in budočnost! Zato:

„Samo sloge duh jedini
Budi naša obča dika,“ itd.

Celovec 28. Aprilja 1849. Svečan.

Kdo ima prav?

V 16. listu letasnjih Navic se bere, da so taki domorodci, ki si prizadevajo slovenski jezik v slovenske šole vpeljati, „ultra Slovenci.“ V 34. Slovenije pa stoji, da se tisti, ki si še zdaj prizadevajo v slovenskih šolah nemški jezik obdržati, imenujejo mende „ultra nemškutarji.“ Kdo ima prav? Mislim, da tisti, ki spoštuje in spolnuje dolžnost in postave.

§. 16. osnove temeljnih pravil očitnega obučovanja v Austriji veli: „Obučovanje v ljudskih učivnicah ima se izključljivo v materinskem jeziku predavati.“ Alj slovenske dežele niso v Austriji? Alj pri Slovencih ni slovenski jezik materinski? Kdo spolnuje in spoš-

*) Opomnimo še enkrat, de je tu le od prostovoljniga pridruženja na postavnim potu govorjenje.

spoštuje in spolnuje dolžnost in postave „ultra Slovenci“ ali „ultra nemškutarji?“

Visoko ministerstvo navka je z ukazom od 2. Sept. p. l. št. 5692 sledeče zapovedalo: V ljudskih — pa hočem povedati nemško, da bolj dopade, se ložej razumi, in globej k sercu vzeme — In den Volksschulen, zu denen hier die untersten Schulen mit Einschluss der drei Klassen der Hauptschulen gerechnet sind, soll künftig hin der Unterricht in ihrer Muttersprache ertheilt werden.“

Kdo spolnuje in spoštuje dolžnost in postave „ultra Slovenci“ ali „ultra nemškutarji?“

V ravno tistim ukazu dalej stoji: „Sie (die Lehrer) haben dabei das gedankenlose Auswendiglernen strenge zu vermeiden, und ihre Lehren für Herz und Verstand so viel als möglich fruchtbar zu machen.“ Navk se dro v nerazumljivim jeziku da gladko pripovedovati, serca se pa nigdar ne prime, ostane nerodoviten. Kdo spolnuje in spoštuje dolžnost in postave „ultra Slovenci“ ali „ultra nemškutarji?“

Morebiti, da nekteremu postav poprejšnega ministerstva nič kaj ne dopadejo? Morebiti, da so že ob veljavnost prišle, ako ravno od njih odklica ni blo nič slišati. Bode! Pregladajmo postave sedajnega ministerstva, ki se marsikteremu mende bolj prileže? —

§. 4. politiških pravic, vsim prebivavcam po vstavi 4. Marca t. l. danih, govori takole: „Für allgemeine Volksbildung soll durch öffentliche Anstalten, und zwar in den Landestheilen, in denen eine gemischte Bevölkerung wohnt, der Art gesorgt werden, das auch die Volksstämme, welche die Minderheit ausmachen, die erforderlichen Mittel zur Pflege ihrer Sprache und zur Ausbildung in derselben erhalten.“

V slovenskih deželah se ima toraj z očitnimi napravami za omiko slovenskega naroda skrbeti, in po tem še le skrbeti, da dobijo tudi narodi, po množini majnsi, potrebne pripomočke za olikanje njihnega jezika in za omikanje v njem. Kdo spoštuje in spolnuje dolžnost in postave „ultra Slovenci“ ali „ultra nemškutarji?“

Ravno te §. pravi: „Der Religions-Unterricht in den Volksschulen wird von der betreffenden Kirche oder Religionsgesellschaft besorgt.“ Z kersanskim navkam deželaska gospoda nima taj nič opraviti, ako bi htela slovenskemu navku se soperstaviti, ampak samo le katoljska cerkva. Sv. aposteljni so na binokosti v Jeruzalemu govorili vsakemu narodu v njegovim jeziku, sv. Pavl je postal vsim vse Gerkam Gerk, Judam jud; sv. cerkva zapove sveto pismo predstavljati v razne jezike itd. . . . Ni taj verjeti, da bi blo po duhu in volji katoljske cerkve, mladino v veroznanstvu podučovati v ptujim, nerazumljivim jeziku. Kdo spoštuje in dopolnuje dolžnost in postave „ultra Slovenci“ ali „ultra nemškutarji?“

§. 5. državne ustave za avstrijsko cesarstvo ima lete glas: „Alle Volksstämme sind gleichberechtigt, und jeder Volksstamm hat ein unverletzliches Recht auf Wahrung und Pflege seiner Nationalität und Sprache.“ Po izreku gosp. ministra Stadiona v državnim zboru grejo Slovencam v slovenski deželi ravno tiste pravice, ktere imajo Nemci v nemški deželi; to je vsim narodom po ustavi zagotovljena enakopravnost vsih narodov. Kdo

tuje dolžnost in postave — „ultra Sloveni“ ali „ultra nemškutarji“? —

Potemtakim naj sodi in pove cel svet, kdo ima prav. Navk v domačem jeziku obljubi in gotovo tudi donese obilniši sad; kdo je boljši katehet? — Navk v domačem jeziku je zapovedan po deržavnih postavah in po volji in duhu katoliške cerkve; kje je nevednost in hudobna volja? —

„Ultra Sloveni“, v smislu zgoraj izrečenim, vi zaslužite hvale, vam se ni bati graje, dokler spoštujete in spolnujete dolžnost in postave! „Ultra nemškutarji“, v smislu zgoraj izrečenim, vi ne zaslužite hvale, vam se je bati graje, dokler ne spoštujete in spolnujete dolžnost in postave.

Celovec 1. Maja 1849.

And. Einspieler.

Austrijsko Cesarstvo.

Slovenska dežela.

* Dunajske novine tolažijo občinstvo, de se je minister grof Stadion še zlo okrepčal, de torej od ministerstva ne odstopi, ampak de bo v kratkim svojo službo zopet deržavi posvetil. —

* Žalostna novica. Zadnji dan preteklega meseca smo po dveh oficirjih 5. bataljona domačiga regimenta iz Ogerskiga v Ljubljano te žalostne glase dobili:

26. Aprila ob dveh popolnoči nas je pri Komornu iznenadi 6000 Madžarov napadlo in zasačilo. Branili smo se kot oroslani. Ali kaj je hotlo nas 700 proti toliki trumi. Zguba je velika. Do zdaj se nas je samo 120 snidilo. Vse drugo je ali mertvo, ali pa vjeto. Izmed oficirjev je major Muncingar mertev. Svinčenka ga je zadela, ko je ravno zamahnil, sovražnemu oficirju glavo razklati; 3 druge oficirje pogrešamo. Denarnico in bandero smo vender oteli.

x-y. Vidimo v Ljubljani dan na dan, ko nesejo iz tukajšne vojaške bolnišnice vojaški in vojskini tovarši po eniga, po dva in več merličev proti s. Krištofu; ali duhovniga gospoda vselej pogrešamo. Vprašanje je, ali naši junaki, ki toliko kervi za cesarstvo prelivajo in toliko težav, katerih si le misliti ne moremo, prestanejo, saj živim v tolažbo taci ga spremljanja ne zaslužijo. —

Slavjanski rodoljub, mesečni časopis na svitlobo dan od Slavjanskiga društva v Terstu, (List 2.) oznani: Provizorna postava razglašena z cesarskim ukazom od 17. Marca 1849, ni namenov našiga društva nič premenila. V zboru 25. Marca so družbeniki enoglasno sklenili, društvo politiške namembe ostati in ravno s tem skazati, de je vsigdar mislilo le v mejah postave deržati se. Kot politiško društvo bo svoje očitne zbore vsake tri mesece deržalo. Razun politiškega namena je pa slavjansko društvo tudi čitavnica in kazino, in bo svoje razveselivne od politiških predmetov in govorov čisto razločene zbore deržalo. V prvi zadevi smo po 3. in 4. odstavku cesarskiga ukaza naše postave ali statute gosposki predložili, in imamo po 8. odstavku štirinajst dni čakati, ako bi gosposka kakšine pomislike najdila. To je overik, de statute ne zamoremo pričijočimu listu perložiti, kar se bo pa v sledečimu listu gotovo zgodilo. —

Nova krona deželica. Beremo v teržaških novinah „Osservatore“ de Istrijani mislijo odbornike (Deputacjo) njih Cesarski Svitolosti poslati s prošnjo, de bi ne bila Istria kranjski deželi in goriški grofiji kot krona dežela pridružena, temuč tudi ali samostalna krona dežela priznana ali pa vunder s Terstan zedinjena. Zadna bo mende veljala, in Istria kakor doslej s teržaškim deželskim poglavarstvom zedinjena ostala. Če bo pa le sam Terst s svojem okrožjam samostalna krona dežela, ker v besedah svitliga Ceserja o ti reči teržaškim poslancam danih od Istrije

nič govorjeniga bilo ni, bomo pa zna biti, veselje dočakali, de bo tudi Istria samostalna krona deželica, cesarskiga namestnika (Staatthalterja) v sredi dežele (morde v Giminu ali v San Vincenti) imevši. Kaj bodo pa tisti Slovenci, kateri niso nigdar Istrijani — temuč le po sili k isterski kresijski okrajni potegnjeni bili — Slovenci Novograjskiga kantona — Dolinske, Kastavske in Rakovaške veržupanije, storili? ali se bojo radi Istrijanam pridružili ali pa kranjski deželi, kateri od nekadaš slišijo? ali pa bojo morebiti tudi prosili samostalna krona deželica biti?

(Slav. Rodoljub.)

* Zvemo iz Gorice, de so se tudi iz tamošniga grada kaznenci odpravili, in de se grad v terdnjavo prenareja. —

Iz prijateljskiga dopisa. Ko bi pač marsikteri Slovencev namesti se za manj potrebne reči poganjati, raji se s takimi pečali, ki so nam za zdaj bolj potrebne. Zdjaj je večji prašanje: „kaj pisati,“ kakor pa: „kako pisati.“ Viditi je, de tudi nasprotniki Slovenšine lahko slovensko pišejo, ako le hočejo, če jih je le Slovenska mati rodila. To pa velja skozi in skozi, de semtertje se na vsaki strani s presiljavo pregreši, per prijatlih in per nasprotnikih slovenšine; „Iliacos intra muros peccatur et extra.“

Ultra-Slovenec prehud si, ponaša se
Kontra Slovenec;

Kontra-Slovenec pa sam kak je prevzetin in hud.

Kakor je bil pred močan glas: „Celo Slovenijo vkupej v eno deželo!“ tako hitro jo zdaj išejo še bolj razdrobiti; vsaki kos Slovenije bode lastna krona dežela, z Nemšino ali Italijansino navdana. Čudo, de že ni Slovenskim štajercam v misel prišlo, še za nekadaš Celjsko knežijo tirjati, de bi bila lastna krona dežela. Morebiti pa če bolj hiti se Slovenijo zdrobiti, popred bo v eno vkupej prišla.

Iz Gorice. 19. maliga Travnja smo bili bogoslovci četertiga leta povabljeni na šolsko skušnjo gluhomutcev od njih vodja vis. čast. gospoda Budava, kateri tudi nam to umetnost razlaga. Globoko nas je ganilo, ko smo vidili in se prepričali, kako urno so vbogi učenci ino učenke odgovarjali, eni z rokami, drugi z rokami in še dosta dobro z ustmi, vsaki pa v maternim jeziku. Nar bolj smo se radovali viditi slovence tako ročno pisati po novim pravopisu, de nar noveji skovane slovenske besede so znali ino zastopili. Prav lep izgled za lene, nemarljive učence, katerim je Bog glas ino sluh dal, tudi za terdoglavce, kateri se slovenskiga jezika ino slovnice ko gerde pošasti bojijo! Marljivost in stanovitnost veliko zamorete. Semkaj naj pridejo nepotpežni učeniki se potpežljivosti vaditi! Bolj veliki iz 3. klase so po slov. slovnici dobro izverstno na tablo pisali, vse pravila, še nekatere posebnosti so dobro zapopadli ino razlagali, bolj ko taisti, ki od kraja do konca vse zžlobudrajo, na zadnje pa še niti v iglo vtakniti ne umejo. Če pomislim kako pusti, divji nekteri v to napravo pridejo in kako izučeni v umetnostih za življenje potrebnih napravo zapuste, moram reči, de vstvarnik take ljudomile naprave rajni vis. čast. gospod korar Stanič, kakor zdajni hvale vredni možje čast. gosp. Budav naprave vodja, potem častita gg. Kožar ino Šober in gosp. Toman njih učeniki za človeštvo nevsahljive vence si nabirajo. Slava takim možjem ino napravam! Srečna dežela, srečni starši, srečni gluhomutci, kjer se enake naprave znajdejo. V prostih urah se gluhomutci po različnosti spola ino lastnosti telesa ino duha razne rokodelstva učijo.

Ivan Obalo.

* Gorica. Pozor slovinci na Primorskim! Slovenija v 34. listu oznani, de stranka tukajšnih laškutarjev nabera podpise za prošitbeno pismo: da bi se se goriška pokne-

žena grofnija ko neodvisna samostalna krona dežela od na naše vlade izrekla, — ker se pa podpisi niso množili po želji strancov, so sklenili tri pooblastence v Beč odpraviti, da bi s živo besedo ednostransko pisano prošnjo podpirali. Ednostranska je ta prošnja, ker naše okrožje dva različna naroda ohranjuje, ino v podpisih ne najdeš imena slovenca, ne učeniga ne prostega kmeta. In vunder so se pisarji prošnje priderznili, jo v imenu vesolniga ljudstva goriške knežije izgovoriti! — Kako bi tudi slovenec s podpisam zagotoviti mogel, da krašovec, brie, belčan, tmine ino vipavec lastovitne in zmešane narečja govore, ker je resnično, da med narečjem imenovanih prebivavcev goriške kresije ni več razločka od govorjenja banaškiga naselnika v teržičkim (Monfalkone) kantonu ino karminskiga furlana. Alj mora slovenski narod na Goriškem zatiran biti zato, ker mora slovenski kmetovavec severnih, goratih in rodovitih okrajev bolj truditi se, de vsakdanji živež zadobi? — Ako tudi goriški slovenec cesarskih davkov v denarju ne odpravlja več od goričana laškiga rodu, pa več pripomore slovenec k ohrambi deržave, ker veči število svojih junakov k vojski oddaja.

Na noge tedaj vlastenci slovenskiga naroda na primorskim! napravite prošnjo na Nj. Veličanstvo in spišite svoje želje, s slovinci pod sedajšnjim vladarstvom v Ljubljani zjedineni biti, ker resnično vam koristnejši bo s sosedam, kateri vaš jezik govori, se združiti, ko na besede in obljube laškutarškiga goričana se zanašati, kateri hljaljivo v zobe vaš narod in jezik hvale, pa komej mu pleče obernete, vas „sklaf alj kranco“ zaničuje, in slovanski narod, njega izobraženje in pismenstvo vtaji, zasramuje. Zjedinite se vsi in odpisite prošnjo od prebivavcev vsih slovenskih srenj našiga okrožja podpisano, da bi naša goriška knežija z Ljubljano v eno deželo krone vtelesnjena bila, zakaj naš narod le zjedinen napredovati zamore, ino ne poslušajte birokratskih migorepcov in puhlih modrijanov, kateri vas bodo zastran tega svarili, ne zamudite neprecenljiviga časa, ako poboljšanje svojiga stanu zadobiti upate. Pomislite, de se čeversta, slovenska kri po vaših žilah taka; pogledjte na krepke brate, z katerim vas kri in jezik vezeta, in ne dajte se od pesti Furlancov, katerih omikanost vaše nikakor ne priseže, in katerih gospodarstvo vam nobene sreče prinesiti ne more, za nos voditi. Zatorej: Pazite primorski slovinci!

Od Soče 29. maliga Travnja 1849. Kakor Vam je znano, so bili nekteri tukajšnih prebivavcev prošnjo na ministerstvo napravili, „da bi se grofniji Goriški samostalnost dovolila. Za to prošnjo so podpise v celimu okrožju nabirali, pa jih vunder zlo malo udobili, in sicer so skorej sami Lahi prošnjo podpisali.

Ker so tedaj dvomili na to vižo svoj cil in konec doseči, so jo drugači obrnili. Goriško srenjsko svetovavstvo (Municipalralath) je sklenilo deputacijo obstoječo iz treh njenih udov v Beč k ministram poslati, da bi za avtonomio naše grofnije prošila.

Ako ta deputacia v imenu samiga Goriškiga mesta pred ministerstvo stopi, ni kaj reči, če bi pa v imenu cele dežele samostalnost prosila, bi mogli mi Slovenci Goriške grofnije protestirati.

Od uzrokov, z katerimi se prošnja podpira, nočem govoriti, zakaj oni so od perviga do zadnjiga prazni; zamolčati pa ne morem, de poglavitni če ravno ne izrečeni uzrok tega počenjanja je razločna narodnost ino perzadevanje Lahov, ki so komaj tretji del deželanov, torej v manjšini, čes večino Slovencev gospodariti. In sicer bi tako bilo, če bi jim ratala, ker po volitnim načinu za deželne zbore, kakor se sliši, bojo dva dela namestnikov mestjani in nar veči posestniki pošiljali, kateri so v naši deželi skorej sami Lahi. Ako bi pa 60,000 Lahov na deželnim zbori ve-

čino imeli, bi se Slovincem, katerih je 134,000 velika krivica godila, ino Slovenšina bi se v temu okrožju grozno malo dvignit vtegnila.

Okrepčanje ino povzdiga Slavjanstva je pa v Goriški grofniji ino v Istrii zastran višjih političkih uzrokov in namenov državi potreba, ino mi se nadjamo, de bistroumnost in previdnost g. ministra notrajnih oprav, ki tukajšne okolšine dobro pozna, je tisto potrebo že davno spoznala in zavoljo tega zjedinjenje Slovincov na Krajskim, Goriškim in Istrijskim v eno kronsko deželo sklenila; tudi smo prepričani, de gor imenovana prošnja ne bode g. ministra v svojemu namenu motila.*)

Kar pa materialne interese goriške grofnije tiče, moramo prebivavce Goriškega okrožja zagotoviti, de po našim razumljenju njih materialni blagor ne bo na nobeno vižo terpel, ako bi se mi z Kranjsko deželo zjedinili, temoč obe deželi bi v več obzirih bogatejši, močnejši in važniši postale, zakaj — v zjedinjenji je moč. — i —

Kaj bi novega pisal, ko je pri nas vse le pri starim. Nekteri učitelji so se že bli slovensine prav lepo poprijeli, ako so ravno od svojih predpostavljanih marsiktero grenko mogli zaslišati; alj v ti borni dobi že tudi tim moč in veselje odpada, in skoraj se bo vse na staro kopito obrnilo. — Tako je bil učitelj na Višpoli (Maria Rain) začel svoje učence prav lepo v maternim jeziku poučevati; otroci in starejši so imeli veselje in hvalo; alj gosp. fajmošter, jeden nar hujših Nemškutarjev, ki je učitelja zavolj slovensčine že dolgo po strani gledal, je napel na vso moč svoj nemški rog, in otroci, ki nemške besedice ne razumijo, so pri procesiji na dan sv. Marka rožnikranc po nemški žebrali! To je mogla biti Bogu dopadljiva molitva? to se navadijo otroci v šoli prav raztreseno moliti! Prihodno leto bojo mende že po laško molili! —

V Grabštajnu (Grafenstein) je učitelj verli prijatelj slovenskega jezika, in otroci s veseljem v šolo hodijo, in se prav veliko navučijo. Uni dan je bla skušnja; gosp. dehant počno nemško diktando diktirati; ali učitelj pristašen rahlo pove: da so se otroci tukaj le slovenski pisati učili.

Gosp. dehant slovenski narekujejo, in otroci so mende prav lepo in umno pisali. Tako je prav gosp. učitelj, le naprej po tim postavnim potu! — Tudi na Terholci slovensčina lepo cvetje poganja, in obiln sad obeta. Gosp. kaplan in novi učitelj sta živa prijatelja slovensčine; slava njima! Alj kakor povsod; tako tudi tu sovražnik hoče ljulko sjati namesti pšenice. Nemški uradniki v Porecah (!) so lete dni gosp. fajmoštra, ki dosihmal ni bil nasprotnik slovenskega jezika, tako nažgali in nabili, da je drugi dan učitelju prav oistro zapovedal, v šoli le vse po nemškim kopitu obravnati. Alj gosp. kaplan in učitelj dobro vesta, da cesarska beseda in postava več veljate, kakor vse kričanje in modrovanje Nemcov in Nemškutarjev. —

Čujte, kaj se je v Karnburgu zgodilo! V Karnburski fari je gotovo dobra tretjina prebivavcov terdo slovenska tako, da nekteri nemške besedice ne zastopijo. Slovenski možji grejo prosit, da naj bi gosp. fajmošter v nedeljah in praznikih saj sv. evangelji tudi po slovenski brali. Trikrat so to bli fajmošter storili; kar jim Nemci tega še dalej storiti oistro prepovedo, rekoč: Nemške fare ne damo posloveniti! Fajmošter je pa vbogal kukavica, in Slovenci so brez božje besede, alj pa se morajo po daljnih potih pobijati, in ptujih cerkvah porinjati. Na slovenskih farah se ne godi tako nevsmiljeno s Nemci; kjer je nekaj

Nemcov, se bero tudi nemški evangelji; — ja večkrat v letu se tudi jim po nemško pridiga, postavim v Borovljah, tudi v Štabnu pri Bekštajnu (Finkenstein) je nekaj nemških poslov pri nemškemu fužinarju (Müllneru) in glejte! že tirjajo, da se jim večkrat nemška pridga napravi!! Bomo videli, alj bo novi fajmošter tudi tak. Tako se razširuje nemščina vsako leto nekaj proti jugu, in Slovenci bojo skoraj odtiščeni! Le učivnice, v slovenskih krajih po postavi v maternim slovenskim duhu in jeziku osnovane, nas zamorejo obvarovat poptujčevanja in robovanja. Gosp. učitelji! razumite, in si k sercu vzemite svoj važni namen: vi nosite v svojih rokah srečno ali pa žalostno prihodnost matere Slave!

Celovec 27. Aprilja 1849.

And. Einspiller.

Hervaska in slavonska dežela.

Zagreb 1. Velikiga Travnja. Ban Jelčić je namestniku svojemu generalu Dahleu iz Duna Pentele od 27. pret. m. pisal, de je on pot proti Slavonii nastopil, kjer bo armado na jugu napravil. Nj. Veličanstvo cesar je banu čez to armado viksi vodstvo z nepogojno oblastjo izročil. (Agr. Ztg.)

Slavenski Jug misli od tega prigodka naslednje: Banova vojska bo predstavljala (reprezentirala) moč Jugoslavjanov. Po sili in moči te armade se bo merila sila in moč jugoslavjanskiga naroda. — Z prihodam svojim v dolnje kraje neha biti ban samo cesarski vojskovodja. Zveza med jugam in severjam Austrije je razderta. Uni, ki so gori, ne morejo za jug skrbeti, ti pa, ki so zdolej, nemajo časa na sever misliti. Ban je zdaj simbol edinstva jugoslavjanskih narodov; on je zraven cesarskiga vojskovodja ban hervaski in slavonski, poglavar dalmatinski, mestovojvoda serbski.

Osoda je nam v tem prigodku sama po sili pokazala, de moramo eno biti, ako hočemo, de bomo kaj (!)

Serbska vojvodina.

Napredak piše: Ni ga naroda na svetu, ki je tako nesrečen, kakor smo mi. — Trije primerleji zamorejo biti: Ali bo Austrija premagala Madjare, ali premagajo Madjari Austrijance, ali se oni med sabo pomirijo. Naj se zgodi od teh treh primerlejev kateri koli hoče, za nas ni koristi. Ako Austrija premaga, nas ne bo pustila v našim Vojvodstvu in neče nam dati granice. To sklenemo odtod, ker je ni dala dozdej, in ker Lloyd govori od vojvodstva kakor od sanj. Če premagajo Madjari, nas bodo imeli za hlapce, za sovražnike svoje in svobode sploh. Nas bodo očernili pred svetam, de ne bomo nikomur v oči pogledati smeli. Ako bode pomirenje, bomo mi krivci, mi puntarji; mi bomo razdeljeni med Austrijance in Madjare. —

Česka dežela.

Česki časopisi povedo, de so na česke deželne urade okrožne pisma poslana, v kterih se vse gosposke opominjajo, oistro gledati na ravnanje slavjanskih družtev in posameznih, ker de mende misli Slavjanska Lipa napraviti eine allgemeine Schilderhebung! Toliko de je gotovo, samo de jim še fakta manjkajo.

V celim Českim kraljestvu je vpisano skupaj 113,088 narodnih stražnikov; 58,583 med njimi ima orožje. V Pragi jih je 4718 gardistov, ki imajo tudi vsi orožje. Bataljonov je vseh 66; 8 jih pride na Prago.

Velki odbor Pražkiga mesta je v seji 25. t. m. sklenil, cesarja in kralja prositi, de bi kmalo česki deželni zbor poklical. V skrivni seji tega odbora je bil Dr. Pinkas predložil, de bi se slavni premagavec Radecki od Pražkiga mesta nekako počastil; ali ta predlog ni podpore našel.

Nasa vlada je slavniga filologa Čelakovskega iz Breslavie na Pražko vseučiliše poklicala, kjer bo profesor vseslavjanskiga pismenstva. —

Galicija in Vladimiria.

Iz Krakovsskiga se zve, de je tam že 8000 Rusov prišlo, kot prednja straža ruske armade, ki se kmalo za njimi pričakuje. —

Ogerska dežela.

Kakor Wiener Ztg. (in Slav. J.) pove, je Jelčić ban srečno v Osek v Slavonii prišel.

Taiste uradne novine razglasijo, de ker so se na Ogerskih planjavah iz celiga sveta zbrali tisti nepokojneži, ki hoče jo vse postave, ves red in mir podreti, velja enako vsem vladarstvam v Evropi, de se premagajo; zatorej je avstrijska vlada prosila ruskiga cesarja za pomoč, in cesar je berž v narzlahtniši voljnosti obljubil kolikor je moč veliko vojakov poslati. Ravno se pogodbe med obema vladama sklepajo. Po zadnjih novicah so že Rusi na avstrijske tla stopili.

General Velden ima glavni stan v Rabu (Gjuru), kjer se vterditi hoče; tudi nekaj otoka Šütt je v oblasti cesarskih; sicer se pa še nič posebniga zgodilo ni.

Knez Vindišgrec je šel na Česko, kjer bo na deželi živel.

General Benedek je z 4000 vojaki iz Galicije na Ogersko prišel. —

Prešpork 29. pret. m. Cesarski vojaki popravljajo terdnjave (šance), ktere so bili popred puntarji naredili. Več dni že ni nobeniga popotnika iz Pešte.

V Nitranski županiji dober duh vlada. Leopoldova terdnjava je z živežam in pripravami previdjena. General Simunič se pričakuje de pride jutri sem s svojimi 10,000. Cela okrajna je s cesarskimi vojaki napolnjena. 15,000 Madjarov je prederlo v Turoško županijo, de bi meje proti Silezii in Galiciji zaperli. Slovaki se silno nagovarjajo od Madjarov, pa se le cesarja derže. (Gratz. Ztg.)

Ptuje dežele.

Nemška. Po celi Nemčii vre zdaj zavoljo nemške od Frankobrodčanov izdelane ustave. Nekteri vladarčiki so se ji celo in nepogojno podvergli; drugi veči (kralji) se ji stavijo; v Virtembergu se je bil kralj svojim ministram in deželnemu zboru vperl, rekoč, de se Hohenzollernski rodovini ne podverže, ter jo je bil na terdnjavo Ludvigsburg potegnil. Pozneje je pa vendar privolil, in tako se prekucii ognil. — Pruski kralj sam oznani, de cesarske krone ne prevzame na podlagi Frankobrodskih ustave, nasproti je pa Frankobrodski zbor sklenil, de je neogibljivi pogoj prevzetja nemške krone, de se tudi ustava nepremenjena sprejme. Pruskiga kralja je tudi pruski zbor nagovarjal, de bi to čast vzel, in ker ima druga pruska zbornica sploh preveč radikalnih udov v sebi, jo je kralj že vdrgič razpustil. Za tega voljo so se bili 27. Aprila ljudje v Berlinu, če prav je še v obsedi, skupaj zbrali brez orožja, in ker niso narazen sli, so vojaki berž streljati jeli in 6 vbili. —

Bavarski kralj se je tudi stanovitno odpovedal Frankobrodskemu zboru in sklepam njegovim; ravno tako se mora od Hanoverskiga kralja pričakovati. Narberžeje dobe Nemci oktrojirano ustavo.

Hanoverski in Saksonski kralj sta tudi svoje zbore razpustila.

Laška. Od miru med našim cesarstvom in Sardinijo se še nič gotoviga ne ve. Toliko je gotovo, de je sardinska vlada svojiga pooblastenca naglo iz Milana poklicala, kar je na to kazalo, de bi hotli zopet vojsko skušati. Po zadnjih novicah, ktere „Lloyd“ iz Turina od 24. Aprilja prinese, so piemontski ministri zopet se zedinili in se več ne ustavljajo, de bi Avstrijani v Alesandrijsko terdnjavo prišli; tudi oznani tisti „Lloyd“, de je imelo 3000 naših vojakov 24. dan v imenovano terdnjavo stopiti. —

Benetke so obležene od naših, kateri se vterdujejo in zmira dalje naprej segajo. —

Iz Sicilie se sliši, de je sicilianski zbor sklenil, se Neapolitanski vladi podvreči.

*) Se ve, de tudi Laški narodnosti se nič bati ni, pa bi v ti zvezi od Slavjanstva zatirana bila. Za to bodi Laham porek izobraženost celiga italijanskiga naroda in pravičnost, krotkost Slavjanov, kterih ime se edino sveti v Evropi neomaževano s prekletstvom potlačenih sosedov.

Nepoliški del.

Slovensko slovstvo.

Popisano 1846.

(Dalje.)

Kjerkodi je za to že kak blagomisleči mož spet pojedine dela sv. pisma poslovenil, kakor postavim: petere bukvi Mojzsove Matevž Ravnika, velik ljubitelj našega milega jezika, rojen l. 1776, na Vačah v Krajnski, učil se je na učilišču ljublanskim in bil najet za domačega učitelja pri tedajnimu deželjskem poglavarju g. knezu Jurju J. Hohenvartu. Po dovršenim drugim bogoslovskim letu je nauk tretjega in četrtega leta s višim per- voljenjem v jednim letu dokončal, leta 1802 novo mašo pel in per ti priči so ga postavili za učitelja dogmatike v Ljublani. Od leta 1805 je bil tudi verozakona učitel v 7. in 8. šoli, za tim vodja Ljublanskega seminista, pod Francozam l. 1809 kancelar vsih šol, potle vodja 7. in 8. šole. Leta 1827 so jih povi- šali za svetovavca pri c. kr. primorskim de- želskim poglavarstvu v Terstu. Zvunaj pete- rih Mojzsovih bukev, ktere pa še do zdaj natisnjene niso, so poslovenili iz nemškega: Zgodbe sv. pisma za mlade ljudi. Kako so ljubili čisto slovensčino, in kako si prizadevali pravilno pisati, se v letih bukvah vidi, oni sami v predgovoru pišejo: „Ne le mi Krajnci, šestdeset milijonov ljudi govori slavenski jezik in vsim pridejo naše bukve v roke in gerdo je, jelite, če nam očitajo, de smo Krajnci vso besedo skazili?“ „Njem se je tudi zahvaliti, da je v Ljublani javni učitel slovenskega jezika; oni so naj prvi se obrnili za tega del na visokoučenega in plemenitega g. barona Žiga Vizja in g. J. Kopitarja, ktera sta izposlova- la, da so presvetli cesar Franc leta 1817 to stolico vstanoviti blagovolili. Leta 1830 so Ravnika prišli za vladika (škofa) v Terst ino tam 70 let star vmerli leta 1845. — Za vo- gerske Slovence v železni, saladski in šimegi varmedji je poslovenil novi zakon Štefan Kuznič, in ga prvič izdal (v nekim posebnim vogerskem podobnim pravopisu) v Hali (Halle) l. 1771, kteri se je potle večkrat pre- tiskal v Bratislavu (Presburg). *) Jedan iz- med naj učenejših možov v slavjanskih nare- čjih in v drugih jezikih je bil J. Kopitar; rodil se je v Repnjah v gornji Krajnski 23. Augusta l. 1780. Latinske šole je se učil v Ljublani, pravdarsko pa na vseučilišču Du- najskim, in je stopil, se ne celih 30 let star, v službo v cesarski knjižnici. Visoko učen in marljiv je začel močno sloveti, tako da so ga l. 1814 samega v Pariz poslali, da je knji- ževne dragocenosti, ktere so Francozi l. 1809 iz cesarske knjižnice odnesli, spet sprijel in lepo nazaj pripravil. Vse je srečno opravil. Od sdaj je naglo rasla njegova slava v službi in v učenosti od dnu do dnu. Postavili so ga za pervega in naj višjega vodja ces. knjižni- ce, in potle ga povišali za cesarskega sveto- vavca in tako je to šlo dalje od časti do ča- sti. Še popred ko je v to službo stopil, je že na svet izdal svojo izverstno slovnico: Gram- matik der slawischen Sprache in Krajn, v Ljublani 1808, in pozneji svoje bukvi: Gla- golita Klocianus in več drugih. Veliko vese- lje je imel tudi z dogodovščino slavjansko in je kedar bodi v raznih časopisih kaj od tega napisal. Na svoje stare dni se je nekako s učenim svetam spipal in so se javno prikarjali, da je bilo kaj. Po hudi bolezni je vmerl v Dunaju 11. Augusta 1844. Njegova bogata in dragocena slavjanska knjižnica je prišla po milostlivi naredbi presvetlega cesarja našega v Ljublansko javno knjižnico. — Jezuit Vin- cenc F. von Weisenthurn je tudi izdal l. 1811 v Terstu slovnico po Kopitarjovi osno- vano. Valentin Vodnik, veseli slovenski pesnik in učen novinar sam svoje življenje v kalendru (pratiki) za l. 1795 takole popisuje: „Rojen sim 3. svečana 1758 v gornji Šiški na Jami pri Žibertu. Dedec Juri Vodnik je bil rojen v Šent-Jakobi unkray Save ino se je sem perženil. Je rad delal in vino pil. Večkrat mi je sam pravil, kako sta on in njegov oče Miha hodila na Hrovaško, kupčovala s preši- čami vinam inu platnam, zraven dober kup v oštarijah živela. Dva brata in ena sestra moja- ga dedca so mene dostikrat pestovali inu potle hvalili, kader sim pridno v solo hodil. Devet

let star popustim jegre, luže inu dersanje na jamenskih mlakah. Grem volan v šolo, ker so mi obljubili, de smem nehati, kader ocem, ako mi uk ne pojde od rok. — Za prvo šolo me je učil stric Marcel Vodnik, Franciskanar v Novim mestu 1768 inu 1769. 1770 do 1775 poslušam pri Jezuitarjih v Ljublani šest latins- kih šol. Tega leta me ženejo muhe v kloster k Franciskanarjam, slišim visoke šole, berem novo mašo, se z obljubami zavežem, al 1784 me Ljublanski škof Herberstein vun pošle duše past. Krajnsko me je mati učila, nemško inu latinsko šole; lastno veselje pa laško, francos- ko inu sploh slovensko. Kamenje poznati sim se vadal 1795. Z očetam, Marka Pohlin, Diskalceatam, se izznanim 1773 pišem nekaj krajnskiga ino zakrožim nekitere pesme, . . . Vselej sim želel krajnski jezik čeden narediti. Baron Žiga Cojs inu Anton Linhart mi v leti 1794 naročita, kalender pisati; to je moje prvo delo, katiro tukaj vsim pred oči posta- vim, de se bodo smejali inu z menoj poter- pljenje imeli. Če bom živel, hočem se katiro noro med ludi dati; naši nastopniki bodo saj imeli kaj nad nami popravljeni in brustiti.“ Nja beseda ni učeno zavita, temuče teče gladko tako v pesnih kakor v razrešenim slogu; zato so njegove pesme ljudem posebno dopadle, še bolj pa kalender, „Velika pratika“, ktere- ga je izdal v letih 1795, 1796 in 1797. Za duhovnika pri sv. Jakobu v Ljubl. postavljen je načel prvi krajnske novine izdajati pod imenom „Ljublanske novice“ in to od l. 1797 do l. 1800; po tem henjal, ker so bili ljudi za nje preveč nemarni, marljivi Vodnik pa preveč obdjan s mnogoverstnimi opravili. Bil je v Ljublani za učitelja latinskih šol 21 let. Može, kteri so sv. pismo v slovensčino pre- stavljali je s besedo in s djanjam podpiral, po ukazu duhovskega zbora (Consistoria) v Lju- blane ga pregledoval in popravljal. Prijateli njegovi in ljubitelji slovensčine so ga tako dol- go tirjali, da je l. 1806 izdal v Ljublani svoje „pesme za pokušno“, l. 1809 „pesni za bram- boyce“, l. 1811 svojo „gramatiko al pismenost za prve šole“. Njegovo naj več in naj ko- ristnejši delo, ktero je dogotovil, je dogodov- šina imenovana: Geschichte des Herzogthums Krain, des Gebiethes von Triest und der Graf- schaft Görz l. 1800, ktero je spisal, ko je bil učitel zemljopisa in dogodovšine sicer le v nemškem jeziku pa s slavjanskim sercam. Zad- nič so ga postavili za vodja latinskih šol, zra- ven tudi za učitelja v rokodelstvih in umetno- stih in poslednič za učitelja laškega jezika in slovstva. S velikim trdam je tudi sloven- ke besede zbiral, kjerkoli je hodel in jih blizo 30000 zbral, in je mislil l. 1813 izdati: Nemško-slovensko-latinski slovar, že ga je oznanil, prvi list že natisnjen prijatlam slo- vensčine v roke podal, v tem se vname spet vojska s Francozam, delo se je ustavilo in je tako ostalo. Leta 1819 8. Januara ga je za- del mertvud na žalost svojih rodjakov in v obče Slavencov kteri sedaj če dalje bolj spo- znajljajo njegove zasluge.

(Dalje sledi.)

Knjiga splošnih državljanskih postav.

Drugi del

knjige državljanskih postav.

Od pravde reči.

Od reči in njih pravniga razdelenja.

§. 285.

Vse, kar se od osebe razloči in za rabo ljudi služi, se v pravnim pomenu reč imenuje.

§. 286.

Reči v državi so ali državno, ali pri- vatno blago. Poslednje tiče posamesnim ali moralnim osebam, manjšim družtvam, ali celim občinam.

§. 287.

Rečem, katere so vsim udam države k prilastenju prepušene, se pravi prosto ležeče reči. Tiste, ki jim so le za rabo pripušene, kakor deželne ceste, velke vode, reke, pri- staniša, morski bregovi, se imenujejo občno ali javno blago. Kar je za opravljanje der- žavnih potrebsin odločeno, kakor denarna-ali pošna- in druge kraljevine, kamersko blago, rudniki, soline, davki, in coli, se imenuje der- žavno premoženje.

§. 288.

Ravno tako so reči, ki po deželni ustavi za rabo sleherniga uda občine služijo, občins- ko blago, tiste pa, katerih prihodki so odlo-

čeni za opravljanje občinskih potroškov, ob- činsko premoženje.

§. 289.

Tudi tisto premoženje deržavniga vladarja, kateriga ne posestva kot glavar države, se ima za privatno blago.

§. 290.

V ti privatni pravdi zapopadene predpise zastran načina, kako se reči pravno pridobiti, ohraniti, in na druge prenesti zamorejo, imajo pravilama tudi opravniki deržavniga in občins- kiga blaga, ali deržavniga in občinskiga pre- moženja, izpolnovati. Razločki in posebni predpisi, ki zadevajo opravištvo in rabo ta- kiga blaga, so zapopadani v deržavni pravdi in v političkih ukazih.

§. 291.

Reči se po razločku svojih posebnosti raz- delijo, v telesne in netelesne; v premakljive in nepremakljive; v namestljive in nenamest- ljive; v cenljive in necenljive.

§. 292.

Telesne reči so tiste, ki se z občutki za- popadejo, sicer se imenujejo netelesne; p. pra- vica zverino, ribe loviti, ino vse druge pra- vice.

§. 293.

Reči, ki se brez poškodovanja svojiga bist- va od eniga na drugo mesto prestaviti zamo- rejo, so premakljive; v nasprotnim primerleju so nepremakljive. Reči, ki so na sebi pre- makljive, se imajo v pravnim zmislu za ne- premakljive, če so po postavi ali po namenu lastnika pritliklina nepremakljive reči.

§. 294.

Pod pritliklino se razumi tisto, kar se s kako rečjo v obstojno zvezo postavi. K tem se šteje ne samo prirastlina kake reči, dokler od taiste ločena ni; ampak tudi stranske reči, brez katerih se glavna reč rabiti ne more, ali katere je postava ali lastnik k stanovitni rabi glavne reči odločil.

§. 295.

Trava, drevje, ves sad in vse reči za ra- bo, katere zemlja na svojim poveršju obrodi, ostanejo tako dolgo nepremakljivo premoženje, dokler se niso od zemlje odločile. Clo ribe v ribniku in zverina v gojzdu postanejo še le takrat premakljivo blago, kader se je ribnik polovil, in zverina vjela ali vbila.

§. 296.

Tudi žito, les, klaja in vsi drugi čeravno že spravljani pridelki, kakor vsa živina, in vse k ležečimu blagu tikajoče orodje in pri- prava, se imajo za nepremakljive reči, koli- kor so za nadaljno peljavo redniga gospodarst- va potrebne.

§. 297.

Ravno tako se štejejo k nepremakljivim rečem tiste, katere se na tleh s tem namenam postavijo, de imajo vedno na taistih ostati, ka- kor: hiše in druge poslopja z zračnim prostora- m, ki v navpični čerti nad njimi stoje; dalej ne le vse, kar je s tlemi ali zidam priterjeno, privareno in pribito, kakor ponve za vol ku- hati, kotli za žganje; vdelane amare, ampak tudi tiste reči, ki so za vedno rabo kake ce- lotine namenjene p. vodnjaški verči, vervi, verigei gasivno orodje in enake.

§. 298.

Pravice se premakljivim rečem prištevajo, če niso s posestjo nepremakljive reči zvezano ali po deželni ustavi za nepremakljivo reč iz- rečene.

§. 299.

Terjatve se z zavarvanjem na nepremak- ljivo blago v nepremakljivo premoženje ne premenijo.

§. 300.

Nepremakljive reči so postavam okolice podveržene, v kateri leže; vse druge reči na- sproti stoje z osebo lastnika pod enakimi po- stavami.

§. 301.

Reči, katere brez svojiga razdjanja ali povžitja navadne koristi ne dajo, se imenujejo namestljive; reči nasprotno posebnosti pa ne- namestljive.

§. 302.

Obseg več posebnih reči, ki se za eno reč imajo ino navadno z enim vkupnim imenom zaznamvajo, je skupna reč, ino se ima za celotino.

*) Obširnejši najdeš to v bukvah: Geschichte der slawischen Sprache und Literatur von P. J. Šafarik. Ofen 1826, iz kodar je to vzeto, tudi poglej: Vorrede und Nachschrift v Kopitarjovi slovnici.